

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2019-05-16
Besvaras senast
2019-06-07

Till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2018/19:238 De osynliggjorda utlandsfödda kvinnorna

Det har gjorts utredningar och skrivits rapporter, men inte många, om unga tjejer (och killar) vars frihet begränsas av hederskultur. På senare tid: *Gift mot sin vilja* av Ungdomsstyrelsen 2009, *Elvahundra* från Stockholm och *Tolvhundra* från Göteborg, av Varken hora eller kuvad 2016/2017.

Kontinuerligt skrivs om hur olika maktstrukturer påverkar kvinnors situation på arbetsmarknaden. Detta är riktigt och viktigt, dock saknas fortfarande kraftiga åtgärder mot lönediskriminering, sexuella trakasserier och våld mot kvinnor och unga flickor. Metoo har satt ljuset på och belyst dessa samhällsproblem.

Tyvärr är det i hederskulturer svårare för kvinnor och unga flickor att komma ut och berätta om sin utsatthet och om våld från familjen eller partnern.

Många utrikes födda kvinnor som har svagare ställning på arbetsmarknaden har det ännu svårare att hävda sina rättigheter.

Många har blivit bortgifta, fött barn tidigt och inte tillåtit fullgöra sin skolgång. Många är lågutbildade då deras föräldrar, i enlighet med tradition och kultur, satsar på söner och gifter bort döttrarna. Står valet mellan söner och döttrar när det gäller kostnaderna för utbildning är det söner som föräldrarna av tradition satsar på.

Det handlar om bristande utbildning, hedersnormer och invandrade kvinnors isolering. Många flickor och kvinnor med invandrarbakgrund får i brist på uppmuntran från sin omgivning ringa eller ingen stimulans att utbilda sig och får därmed en svag ställning på arbetsmarknaden – kanske inte någon ställning alls – och nås inte av samhälleliga arbetsmarknadsåtgärder. Många av den äldre generationen av kvinnor har missat möjligheterna att lära sig svenska varvid deras möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden ytterligare försämras. I de svåraste fallen leder de traditionella patriarkala förhållandena till allvarlig social isolering.

Särskilda informationsinsatser i skolorna, på arbetsplatser och inom offentlig sektor bör göras som ett led i kampen mot könssegregationen och för att bryta hederskulturens olika mekanismer.

Den sociala isoleringen medför att många kvinnor förlorar möjligheten att

förkovra sig och få utbildning, och de missar det svenska språket samt kunskaper om hur det svenska samhället fungerar och så vidare. Särskilda arbetsmarknadsåtgärder i form av olika utbildningsinsatser borde riktas till denna målgrupp så att CSN-bidrag omfattar denna målgrupp. Man kunde till exempel ändra på regelverket så att målgruppen kan erhålla CSN-bidrag under längre period. En rad andra arbetsmarknadsåtgärder borde kunna anpassas till dem genom undervisning i svenska språket, information om samhället, hedersförtrycket, barn uppfostran, föräldrarollen med mera.

Invandrade kvinnor är närmast osynliga. Nästan ingenting skrivs eller finns kartlagt om invandrade kvinnor som bor i socialt eller ekonomiskt utsatta områden, vare sig de är nyanlända, har bott i landet i många år eller till och med är födda här i andra eller tredje generationen. Det vill säga varken om mammors, farmödrars, mormödrars eller ensamstående mödrars livsvillkor. Det saknas kartläggning och forskning kring den större frågan om de invandrade kvinnornas situation på arbetsmarknaden. Botkyrka kommun tog fram en rapport 2011 (*Från osynliga till synliga. En studie av invånare i norra Botkyrka som står helt utanför arbetsmarknad och bidragssystem*) som beskriver de osynliga kvinnorna som ofta inte talar svenska, inte rör sig utanför området de bor i och som är svåra att nå. Charlotta Mellander vid Högsolan i Jönköping har gjort en kartläggning i Expressen, publicerad i maj 2018, där det framgår att bara 46 procent av kvinnorna mellan 20 och 65 år i Järva förvärvsarbetar. Nästan var femte kvinna i Rinkeby har kortare utbildning än nio år, det vill säga inte ens motsvarande svenskt högstadium.

Forskning och genusanalys behövs kring kvinnornas roll i samhället och inom familjen och i det område där de bor, kring strategierna de har när de möter den svenska arbetsmarknaden och samhället i stort. Nu när arbetsförmedlingarna läggs ned kommer det att vara ännu svårare för denna målgrupp att söka sig till andra ställen för att söka jobb. Jag möter tusentals unga flickor och vuxna kvinnor runt i landet som inte kunnat studera vidare, varken i sina gamla hemländer eller i Sverige, på grund att de blivit bortgifta när de var i yngre i tonåren.

De saknar anknytning till arbetsmarknaden, och de som har någon form av sysselsättning får ofta otrygga anställningar som timvikarie och hyrs dagligen ut till olika företag. Många av dem som jag möter i förroterna eller på sfi och folkhögskolan är halvtidssjukskrivna på grund av stress i otrygga arbetsmiljöer och press hemifrån.

Det behövs både forskning och kartläggning men också arbetsmarknadsåtgärder som gäller lågutbildade. Det handlar om att ge både kvinnorna själva och det omgivande samhället en bättre och bredare förståelse av problemen i deras situation och deras ställning på arbetsmarknaden.

Kvinnornas roll och strategier har sannolikt bäring på en rad omdiskuterade och svåra problem kring utsatthet i samband med hederskultur, segregation, ungdomskriminalitet, fattigdom och andra anpassningsproblem i både snäv och bredare mening.

En åtgärd man skulle kunna vidta är att ge kommunerna resurser till utbildningsplatser samt resurser till kooperativa företag där kvinnor som är socioekonomiskt resurssvaga kan utbilda sig och få en plats på arbetsmarknaden.

Det händer visserligen att en del yngre starka kvinnor skiljer sig från sina män, något som är mycket krävande för kvinnor som levt under hederskulturens normer. Väl ute ur äktenskapet brottas de emellertid med lågavlönade jobb och visstidsanställningar, och de försöker kanske till och med igen försummad skolgång. Det är ett liv under hårda villkor. Utlandsfödda kvinnors sociala villkor uppmärksammas över huvud taget inte.

I debatten om antirasism och diskriminering lyfts sällan invandrade kvinnor. Detta är naturligtvis ett jämställdhetsproblem och ett samhällsproblem, inte minst för de enskilda kvinnorna utan också ett förortsproblem. Det handlar om arbetslösheten, om en allmän diskriminering med främlingsfientliga förtecken och inte minst om den könsapartheid som hederskulturen och religiöst förtryck samt segregationen medför. Detta är en samhällsburda som vilar allra tyngst på de utlandsfödda kvinnornas axlar. Tar man inte striden mot de problem som en del invandrade kvinnor och flickor möter blir kampen för feminism på lika villkor lika svår som att bekämpa segregationen och hederskulturen. När kvinnorna kan arbeta och stå på egna ben har de kommit närmare jämställdheten.

Med anledning av detta vill jag fråga arbetsmarknadsminister Ylva Johansson:

1. Vilka insatser avser ministern att vidta för att bryta kvinnors sociala

- isolering i socioekonomiskt utsatta förorter?
2. Avser regeringen att satsa på forskning om invandrade kvinnors livsvillkor och deras ställning på arbetsmarknaden och i samhället?
 3. Avser regeringen att genomföra några utbildningsinsatser, så att kvinnor med lägre utbildning eller inte någon skolgång alls i hemlandet, i arbetslöshet eller social isolering, kan få CSN-bidrag för att lära sig svenska eller omfattas av andra arbetsmarknadsåtgärder anpassade till deras situation?
 4. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att utlandsfödda kvinnor i utsatta förorter ska få chans till arbetsmarknadens olika insatser nu när arbetsförmedlingarna försvinner och det finns risk att denna målgrupp kommer att bli ännu mer isolerad i sina områden?
 5. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att utlandsfödda kvinnor i utsatta förorter ska få chans till arbetsmarknadens olika insatser nu när arbetsförmedlingarna drabbas av omfattande nedskärningar?
 6. Vad planerar regeringen för åtgärder för att denna målgrupp snabbare ska komma in på arbetsmarknaden och inte bli ännu mer isolerad?

.....
Amineh Kakabaveh (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren